

Passejant pel sentit de l'art públic (Banyoles, Olot, Portbou, Salt)

En els dies d'hivern secs i assolellats, el passeig a peu és una pràctica molt recomanable. Es fa una activitat física lleugera que, a més, és una oportunitat per explorar el medi en què habitem, en gran mesura urbà i, sovint, irreconeixible ateses les enormes transformacions ocorregudes en els darrers tres lustres prodigiosos. No és casual, doncs, que els paratges urbans actuals reflecteixin que alguna cosa s'ha esfondrat. D'una banda, l'escenari del creixement urbanístic desbocat prefigura uns futurs perduts i, de l'altra, aquestes perifèries inarticulades envolten uns centres històrics que corren el risc d'esdevenir poca cosa més que aparadors amb la funció de satisfer els desigs trivials del nou turisme global.

Enmig d'aquests signes evidents d'esgotament, la lògica de l'espectacle i la cultura de consum semblen regnar sense rivals. En efecte, un entorn estandarditzat per aquestes premisses ha anihilat la possibilitat d'arrelament del potencial cívic d'un urbanisme procliu a la producció d'esfera pública. La banalitat i l'oblit s'imposen, i la conseqüència d'aquesta operació, amb freqüència inspirada en l'afany de lucre, és la dissolució de l'àgora pública en un erm d'asfalt i formigó. Malgrat tot, caminar amb l'esperit d'un nòmada circumstancial pels topants de les nostres ciutats petites i mitjanes pot tenir uns efectes reparadors. Cal, però, un esguard atent. El mateix que, per raons diverses, van adoptar dadaistes, surrealistes i, més endavant, situacionistes i conreadors del *land art*. Oportunament, tots ells van anunciar que el passeig entès com a pràctica estètica comporta tant una lectura de l'entorn fora de la doxa imperant com

un redescobriments d'elements preexistents. Cosa que pot contribuir, precisament, a teixir una visió alternativa del món, menys condicionada per la mercantilització i la pèrdua de rellevància d'allò públic que engendra comunitat i memòria social.

Per tant, en el territori perviuen traces que evocuen la supervivència de l'esfera pública o que la voldrien rescatar. Un exemple n'és, valgui la redundància, l'art públic. Concepte, d'altra banda, ambigu, que s'ha de dissociar de la simple ubicació física o del caràcter decoratiu i, per contra, s'ha de vincular a una operació complexa en què determinades creacions artístiques contenen el potencial de *crear* espai públic en interpel·lar la ciutadania i que, gràcies al seu impuls dialèctic, esdevenen capaces de fer brollar noves *maneres de mirar i pensar* presents i passats recents. En aquest sentit, quatre passeigs per la regió de Girona ens permeten realçar quatre casos d'art públic que prioritzen la generació de *l'aparició* de l'esfera pública. És a dir, obres en què la crítica i la reflexió que els són implícites les converteixen en brúixoles per navegar en el mar d'indiferència de la nostra època. Així, doncs, vegeu ací l'itinerari: des del nord a Portbou, després de percebre al projecte «Passatges» (1994) de Dani Karavan la tragèdia dels perseguits, fins a Salt, on topem amb la desconcertant ironia de Torres Monsó i el seu «Nou Ordre Mundial» (1997), passant per Banyoles,

on es pot retrobar l'encarnació metafòrica de la força democràtica del poble en la senzillesa formal de «Catalan Power» (1976) d'Andreu Alfaro, i cloient el trajecte a Olot, en què el contramonument «Als vençuts» (2006) de Claudi Casanovas ens posiciona emotivament enfront d'un temps històric irresolt. Sens dubte, es tracta de passejades que confirmen el sentit d'un art públic dirigit a fer reviure l'esfera pública.

